

Деякі проблеми адаптації законодавства України щодо зазначення походження товарів відповідно до Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (*TRIPS*) у контексті євроінтеграції

Уляна КОБЕРНИК,
аспірантка кафедри міжнародного права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Розглянуто проблемні питання визначення, процедури реєстрації та умов правової охорони зазначень походження товарів за законодавством України та Європейського Союзу. Проаналізовано ключові напрями адаптації, охарактеризовано сучасні потреби науки і практики в досліджуваній частині. Запропоновано шляхи розв'язання проблем національного законодавства в частині невідповідності його положень нормам Угоди *TRIPS*.

Ключові слова: географічне зазначення, угода *TRIPS*, зазначення походження товарів, правова охорона, євроінтеграція, адаптація.

Некоторые проблемы адаптации законодательства Украины касательно обозначений происхождения товаров в соответствии с Соглашением по торговым аспектам прав интеллектуальной собственности (*TRIPS*) в контексте евроинтеграции

Ульяна КОБЕРНИК, аспирантка кафедры международного права Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

Рассмотрены проблемные вопросы определения, процедуры регистрации и условий правовой охраны обозначений происхождения товаров согласно законодательству Украины и Европейского Союза. Проанализированы ключевые направления адаптации, охарактеризованы современные потребности науки и практики в исследуемой отрасли. Предложены пути решения проблем национального законодательства в части несоответствия его положений нормам Соглашения *TRIPS*.

Ключевые слова: географическое указание, соглашение *TRIPS*, указания происхождения товаров, правовая охрана, евроинтеграция, адаптация.

Some Issues of Adaptation of the Legislation of Ukraine concerning the Indication of Origin of goods according to the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (*TRIPS*) in the Context of European Integration

Uliana KOBERNYK, Ph.D Student of the Department of International Law of Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv

The article deals with the problematic issues of assessment, registration procedures and conditions for the legal protection of the indication of origin of goods under the laws of Ukraine and the European Union. The article reveals the key areas of adaptation, describes the modern needs of the science and practice in the research part. The ways of solving problems of the national legislation in terms of non-compliance of its provisions with the Treaty *TRIPS* are proposed.

Keywords: geographical indication, *TRIPS* Agreement, indication of origin of goods, legal protection, European integration, adaptation

Реформування цивільного законодавства для приведення його у відповідність до європейських стандартів є доволі складним і тривалим процесом, а тому потребує уваги з боку вчених-правників. Використовуючи зазначення походження товарів (географічне зазначення), юридичні особи приватного й публічного права тим самим отримують один із дієвих і ефективних способів підтримання конкурентоспроможності продукції на ринку, а тому проблеми правового регулювання у цій сфері необхідно оперативно розв'язувати.

Виконуючи функцію стимулювання попиту, географічне зазначення стало важливим засобом підвищення ділової репутації, є одним із різновидів нематеріальних активів підприємства, установи, організації, а також стимулює зростання попиту на конкретні види товарів. У зв'язку з беззаперечною цінністю виключних прав на географічне зазначення наразі постає комплекс проблем правової охорони досліджуваного об'єкта.

Актуальність цього дослідження зумовлена потребою розроблення ефективних правових механізмів приведення у відповідність українського законодавства в частині правової охорони зазначень походження товарів до європейських стандартів, зокрема Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (*TRIPS*) від 1994 року [1] (далі – Угода *TRIPS*).

У дослідженні визначено проблеми та прогалини українського законодавства в контексті його адаптації до законодавства Європейського Союзу і реалізації втілених в Угоді *TRIPS* принципів правової охорони зазначень походження товарів.

Порушеному питанню приділили увагу не так багато вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед найвідоміших дослідників цієї проблематики – В. Воробійов, Г. Дмитриченко, В. Дроб'язко, Р. Дроб'язко, Ю. Капіца, О. Ковальчук, Ю. Мельниченко, В. Мороз, О. Орлюк, С. Ступак.

Не применшуючи значення наукового доробку згаданих дослідників, вважаємо, що явно недостатньо досліджено нагальні проблеми адаптації законодавства України щодо зазначення походження товарів відповідно до Угоди *TRIPS*, оскільки саме в цьому акті на європейському рівні вперше з'явився термін «географічне зазначення», а правове регулювання є близьким до досконалого. Науковці досі не окреслили чітких напрямів адаптації законодавства України до положень Угоди *TRIPS*.

Досліджуючи цю тему, ми застосували методи аналізу й синтезу, формально-догматичний, порівняльно-правовий, соціологічний та історичний загальнотеоретичні методи теорії держави і права.

Ч. 2 розд. 3 Угоди *TRIPS* регулює питання охорони географічних зазначень. Відповідно до ст. 22 цього акта географічне зазначення вказує на походження товару з території країни-члена СОТ або регіону чи місцевості на цій території, коли певна якість, репутація чи інша характеристика товару значною мірою зумовлені його географічним походженням.

На думку Ю. Мельниченка, перепону до належного сприйняття українським законодавством такого визначення є певна внутрішня термінологічна невідповідність у вітчизняних нормативно-правових актах. Так, Цивільний кодекс України [2] передбачає право інтелектуальної власності на географічне зазначення, а Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» [3] – на зазначення походження товарів. Останнє поділяється на назву місця походження товару й географічне зазначення походження товару. Науковець пропонує об'єднати терміни «географічне зазначення походження товару», «кваліфіковане зазначення походження товару», «назва місця походження товару» в єдиний уніфікований термін – «найменування походження товару» [4, с. 15–17].

Погоджуючись із думкою щодо існування термінологічної розбіжності й потреби її усунення, звертаємо увагу на те, що «найменування походження товару» є доволі вузьким поняттям, а поняття «кваліфіковане зазначення походження товару» навряд чи має змістовне навантаження. Крім того, ця позиція відповідає положенням Угоди *TRIPS*, яка географічне зазначення розуміє як ширший термін, ніж «зазначення походження товару», а останнє відповідно поділяє на просте й кваліфіковане зазначення. В українському законодавстві нині немає визначення географічного зазначення, яке достатньою мірою відповідало б згаданій вище ст. 22 Угоди *TRIPS*.

У цьому контексті дослідник Л. Сорделлі вважає, що зазначення походження необхідно визначити як географічну назву, що належить до місця виробництва і людських факторів навіть у разі, коли з юридичного погляду кордони географічної зони не встановлені [5, с. 160]. Ця думка видається нам дуже раціональною, адже й в Україні є місцевості, які не обмежуються чітко окресленими кордонами, приміром, молоко «Галичина», сир «Буковинка», «Поліські ковбаси» тощо.

Цікаву думку з цього приводу висловив К. Дж. Верман, який вказував, що географічні позначення, котрі використовують у торговельних марках, надають можливість переносити на уявлення про певні вироби образні мотиви, властиві самій місцевості. Так, лише згадка про назву місцевості породжує асоціацію з торговою маркою цієї місцевості [6, с. 24]. Наприклад, Трансільванія в Румунії може асоціюватися з образом графа Дракули, а відповідно, і з походженням товарів – румунського гострого часнику, відомих напоїв під назвою «Трансільванське бренд» тощо.

Тож, враховуючи викладене, пропонуємо узгодити українське законодавство і внести зміни до Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» [3] (далі – Закон), де передбачити визначення, втілене у ст. 22 Угоди *TRIPS*.

Наступною проблемою правової охорони зазначення походження товарів є те, що Угода *TRIPS* не передбачає обов'язкової реєстрації географічних зазначень. Натомість у ст. 501 Цивільного кодексу України передбачено, що право на географічне зазначення виникає від дати державної реєстрації цього права, якщо інше не встановлено законом. А законом передбачений, зокрема, виняток – умови правової охорони простого зазначення походження товару, що виходить за межі реєстраційного принципу. Водночас така норма спричиняє численні прогалини (відсутність підстав виникнення виключних прав, момент виникнення права на зазначення).

Така невідповідність чинного законодавства європейським нормам створює колізії як на національному, так і на міжнародному рівнях. Приміром, передбачаючи реєстраційний принцип для географічних зазначень, ст. 6 Закону вказує на те, що правова охорона простого зазначення походження товару (послуги) надається на підставі його використання. Найбільшим недоліком цієї норми є навіть не очевидний виняток із реєстраційного принципу, а те, що такою нормою дозволяється фактично «монополізувати» назви місць походження, що є неприпустимим. Як слушно вказує В. Дроб'язко, назви географічних місць не можуть бути ніким привласнені, а тому жодних виключних прав на них існувати не може [7, с. 495]. Аналізуючи таку ситуацію, дослідник В. Дозорцев зауважує, що права на використання географічного зазначення є навіть не абсолютними чи виключними, а «послабленими» [8, с. 118, 120].

Але разом із тим враховуємо ч. 2 ст. 41 Угоди *TRIPS*, яка передбачає, що процедури, котрі стосуються захисту прав інтелектуальної власності, мають бути справедливими та неупередженими. Вони не мають бути безпідставно ускладнені, вартість їхнього здійснення не має бути

високою або супроводжуватися значними матеріальними витратами, містити часові обмеження чи невиправдані затримки. Водночас процедура реєстрації прав на географічні зазначення в Україні є ускладненою і значно звужує правові можливості виробників в отриманні доступу до офіційного використання географічних зазначень.

Тож, зважаючи на такі розбіжності, пропонуємо вилучити зазначену норму ст. 6 Закону і таким чином з певними національними особливостями адаптувати українське законодавство в цій частині до законодавства Європейського Союзу.

Ще однією не менш істотною проблемою адаптації законодавства України до Угоди *TRIPS* у частині правової охорони зазначення походження товарів є неоднозначний суб'єктний склад осіб, які можуть набувати прав на вказані об'єкти. Так, ст. 502 Цивільного кодексу України встановлює, що суб'єктами права інтелектуальної власності на географічне зазначення є виробники товарів, асоціації споживачів, інші особи, визначені законом. Як випливає з аналізу чинного законодавства в досліджуваному аспекті, Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» розмежовує суб'єктів права на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та суб'єктів права на використання кваліфікованого зазначення. До першої категорії належать: а) особа чи група осіб, які в заявленому географічному місці виробляють товар, особливі властивості, певні якості, репутація або інші характеристики якого пов'язані з цим географічним місцем; б) асоціації споживачів; в) установи, що мають безпосереднє відношення до вироблення чи вивчення відповідних продуктів, виробів, технологічних процесів або географічних місць. Як бачимо, такий перелік не є вичерпним, що зумовлює застосування розширювального тлумачення щодо цієї норми. Наразі не зрозумілим залишається статус асоціацій споживачів і так званих інших осіб; не розтлумачується, які мають бути умови для визнання цих осіб правовласниками географічних зазначень.

Ю. Мельниченко вказує, що особи, наділені правом на використання географічного зазначення, повністю незалежні в реалізації свого виключного права. Вони мають право самостійно використовувати географічне зазначення на свій розсуд будь-яким способом, що не суперечить законодавству. Тому не можна розглядати осіб, які мають право використовувати географічне зазначення, як колектив. Такі товаровиробники можуть об'єднуватися з метою захисту своїх інтересів щодо географічного зазначення, однак відповідно до законодавства вони залишаються незалежними один від одного [5, с. 98].

Погоджуючись із такою думкою, зазначимо, що вважаємо за потрібне звузити перелік суб'єктів, які мають право на використання географічного товару як засобу індивідуалізації в цивільному обороті. На наш погляд, таке право має надаватися виключно виробникам. Така сама позиція, по суті, відображена й у положеннях Угоди *TRIPS*, адже «асоціації споживачів» є колективними суб'єктами, а «установи, що мають безпосередній стосунок до вироблення чи вивчення відповідних продуктів, виробів, технологічних процесів або географічних місць» фактично є виробниками.

Понад те, положення чинного законодавства України, які встановлюють перелік осіб, котрі мають право на використання географічних зазначень, не відповідають вимогам Регламенту Ради № 2081/92 від 14 липня 1992 року про захист географічних зазначень та найменувань походження сільськогосподарських продуктів та продовольчих товарів [9], де також увага акцентується на виробниках.

А. Медведєв наводить практичний приклад, що фактично всі справи, які розглядалися Антимонопольним комітетом України, стосувалися неправомірного використання українських назв походження товарів, зокрема назв природних мінеральних вод, які видобуваються на території нашої країни, – «Миргородської», «Лужанської», «Острозької», «Трускавецької», «Поляни квасової», «Збручанської» та всім відомої грузинської «Боржомі» [10, с. 35].

Наступною проблемою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу в досліджуваній частині є складна процедура захисту прав на географічні зазначення в Україні порівняно з тією, що пропонується Угодою *TRIPS*. Ю. Капіца вказує, що в червні 2002 року на сесії СОТ деякі країни-члени (Болгарія, Румунія, Куба, Кіпр, Чеська Республіка, держави-члени ЄС, Грузія, Ісландія, Індія, Кенія, Ліхтенштейн, Мальта, Маврикій, Пакистан, Румунія, Словацька Республіка, Словенія, Шрі-Ланка, Швейцарія, Таїланд, Туреччина та Угорщина) надали повідомлення, яке описувало основні положення у зв'язку з питанням про поширення дії ст. 23 Угоди *TRIPS* на будь-яку продукцію [11, с. 300]. Держави запропонували:

- згідно зі ст. 23 Угоди *TRIPS* захист географічних зазначень слід поширити на будь-яку продукцію;

- необхідно створити багатосторонній реєстр, відкритий для внесення географічних зазначень будь-якої продукції. Така система гарантувала б передбачуваність, переклала б тягар доведення на другу сторону в спорі та створила б для законних користувачів кращі умови в процедурах правозастосування;

- виняток у ст. 24 Угоди *TRIPS* необхідно приймати з урахуванням змін. «Розширення» не має торкатися використання назв, які збігаються з назвами продуктів, захищених географічними зазначеннями, за умови, що таке використання відповідає Угоді *TRIPS*.

Уважаємо, що такі пропозиції мають знайти відображення не тільки на рівні міжнародно-правового захисту географічних зазначень, а й на рівні національного законодавства. Свого часу зі вступом України до СОТ ще до внесення змін до українського законодавства виникло доволі багато спорів між назвами українських торговельних марок та іноземних географічних зазначень та найменувань. Наприклад, у Румунії так звана місцевість Котнар, а в Україні – торговельна марка «Котнар». Сутність проблеми зі змішування правового режиму торговельних марок та географічних зазначень, незважаючи на їхню суто формальне розмежування, не дає практичного ефекту.

Приміром, у більшості магазинів, торговельних центрів України продається широкий асортимент напоїв під родовою назвою «коньяк», деякі з них виробляють в Україні. Однак потрібно брати до уваги те, що коньяк названо на честь однойменного провінційного містечка, розташованого в департаменті Шаранта на південному заході Франції, де він і виробляється та має особливі методи отримання відповідної субстанції. З огляду на це, можна стверджувати, що в Україні виробляється не коньяк, а настоянка, яка отримує географічне зазначення, що вводить в оману споживачів.

Нині Законом України «Про внесення змін до деяких законів України з питань інтелектуальної власності в частині виконання вимог, пов'язаних зі вступом України до СОТ» [12] ч. 1 ст. 8 Закону доповнено підпунктом «е», відповідно до якого не надається правова охорона кваліфікованому зазначенню походження товару, що ... є тотожним або схожим настільки, що його можна сплутати зі знаком для товарів і послуг, права на який визнано в Україні, якщо, зважаючи на репутацію, відомість і тривалість використання цього знака, така правова охорона може ввести в оману споживачів щодо ідентичності товару.

Зауважимо, що в Угоді між Європейським Союзом та Україною про встановлення зони вільної митної торгівлі має бути передбачено окремий розділ «Право інтелектуальної власності». Дослідники вказують, що результатом виконання зазначеної домовленості в частині охорони географічних зазначень має бути взаємообмін переліків географічних зазначень, стосовно яких друга сторона зобов'язана надати охорону на своїй території.

Водночас, окрім зазначених проблем, необхідно звернути увагу й на певні здобутки нашої держави в досліджуваній сфері. Наприклад, захист географічних зазначень в Угоді *TRIPS* встановлює окремий правовий режим для вин та спиртних напоїв. Так, кожна держава-член має забезпечити для зацікавлених сторін законні засоби,

що перешкоджають використанню географічних зазначень, які ідентифікують вина, для тих, що не походять із місця, визначеного цим географічним зазначенням. Така норма діє, навіть коли реальне походження товару вказане або географічне зазначення використане у перекладі чи супроводжується такими словами, як «сорт», «тип», «стиль», «імітація» тощо.

В Україні це положення Угоди *TRIPS* реалізоване не лише для захисту географічних зазначень для вин та спиртних напоїв, а й для географічних зазначень інших товарів, зокрема у п. б ч. 3 ст. 23, ч. 5 ст. 7 Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» та в абз. 5 п. 3 ст. 6 Закону. Крім того, у проектах законів, які реєструвалися у Верховній Раді України протягом останнього десятиріччя, пропонувалося закріпити норму в такій редакції: «Географічними зазначеннями (у тому числі для спиртів та алкогольних напоїв), що охороняються відповідно до міжнародного договору або зареєстровані за заявками, дата подання яких є більш ранньою, ніж дата подання (дата пріоритету заявки), об'єктом якої є позначення, протиставлене цьому географічному зазначенню. Такі позначення можуть бути лише елементами, що не охороняються, знаків осіб, які мають право користуватися назвами географічними зазначеннями» [11, с. 317–318].

Наразі українські товаровиробники можуть використовувати багато загальнозживаних географічних зазначень за таким принципом, проте із певними обмеженнями. Так, фактично дозволено використовувати назву «Пармезан», однак поряд із цим необхідно зазначити, де безпосередньо цей сир виготовлений, приміром, «Пармезан Звенигородський», що змішує слова українського та іноземного походження.

Для забезпечення ефективної охорони географічних зазначень, перешкоджання процесу їхнього «розмивання» деякі країни активно використовують відповідні правові механізми щодо здійснення цілеспрямованої політики з «відновлення» своїх географічних зазначень, які незаконно використовують в інших країнах. Відомий приклад Франції, яка багато уваги приділяє охороні та захисту географічних зазначень для трьох груп товарів: вина, коньяку й сиру. Франція укладає двосторонні угоди, провадить постійний контроль щодо неправомірного використання позначення *Champagne* у Великій Британії, США й Канаді. Такі дії практично призупинили процес перетворення географічного зазначення *Champagne* на родову назву продукції.

Варто зауважити, що на Україну така тенденція мало вплинула, оскільки в торговельному обігу перебувають товари з назвами «Артемівське шампанське», «Радянське шампанське» тощо. Фактично наша держава порушує норми міжнародного права інтелектуальної власності в частині правової охорони зазначень походження товару.

Отже, прийняття в Україні потребують такі основні положення, передбачені Угодою *TRIPS*:

- встановлення термінологічної відповідності між поняттями «географічне зазначення», «кваліфіковане зазначення походження товару», «зазначення походження товару», «найменування зазначення походження товару» шляхом вживання одного терміна – «географічне зазначення»;

- положення, які визначають універсальні стандарти правової охорони географічних зазначень для будь-якої продукції;

- положення щодо відсутності реєстрації, яке варто адаптувати до національного законодавства через упрощення спрощеної процедури реєстрації прав без звуження правоможності товаровиробників;

- конкретизація суб'єктного складу осіб, які мають право використовувати географічні зазначення;

- положення, які стосуються винятків з охорони прав на географічні зазначення;

- положення не тільки щодо формального, а й до фактичного розмежування географічних зазначень та торговельних марок;

- застосування правових засобів щодо запобігання використанню неправдивих географічних зазначень.

Слід наголосити на тому, що на міжнародному та європейському рівнях є всі передумови для належної та ефективної охорони прав на географічні зазначення. Норми Угоди *TRIPS* уже знайшли своє часткове відображення в українському законодавстві. Наразі в Україні триває складна робота над адаптацією вітчизняного законодавства у сфері інтелектуальної власності до законодавства Європейського Союзу. Формування законодавства у цій сфері правового регулювання (як на національному, так і на міжнародному рівнях) потребує свого завершення у зв'язку з новим етапом у відносинах між Україною та європейським співтовариством.

Список використаних джерел

1. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 (*TRIPS*) // Офіційний вісник України. – 2010. – № 84 (12.11.2010). – С. 503. – Ст. 2989.

2. Цивільний кодекс України: Закон № 435-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 (03.10.2003). – Ст. 356.

3. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон № 752-XIV від 16.06.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 32 (13.08.1999). – Ст. 267.

4. Мельниченко Ю. С. Цивільно-правова охорона права на географічне зазначення в Україні: монографія / Ю. С. Мельниченко. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2012. – 214 с.

5. Sordelli L. Les possibilities futures de protection international des indications geographiques / La prop. Ind. – 1991. – № 2. – P. 160.

6. Веркман Каспер Дж. Товарные знаки: создание, психология восприятия; пер. с англ. / Каспер Дж. Веркман. – М.: Прогресс, 1986. – 221 с.

7. Право інтелектуальної власності: академічний курс: підручник для студ. вищих навч. закладів / Орлюк О. П., Андрощук Г. О., Бутнік-Сіверський О. Б., Дроб'язко В. С., Крижна В. М. та ін.; Академія правових наук України; Науково-дослідний ін-т інтелектуальної власності; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – Київ: Ін Юре, 2007. – 696 с.

8. Дозорцев В. А. Интеллектуальные права: понятие, система, задачи кодификации / В. А. Дозорцев. – М.: Статут, 2003. – 359 с.

9. Регламент Європейської Ради № 2081/92 від 14 липня 1992 року про захист географічних зазначень та найменувань походження сільськогосподарських продуктів та продовольчих товарів // ОВ L 208 від 24.07.1992. – С. 1.

10. Медведєв А. С. Найменування місця походження товару – об'єкт правової охорони // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 3–4. – С. 35–37.

11. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України // За редакцією Ю. М. Капіці: кол. авторів: Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та ін. – К.: Видавничий дім «Слово», 2006. – 1104 с.

12. Про внесення змін до деяких законів України з питань інтелектуальної власності в частині виконання вимог, пов'язаних зі вступом України до СОТ: Закон № 254-VI від 10.04.2008 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 23 (06.06.2008). – С. 615. – Ст. 217.

References

1. *Uhoda pro torhovelni aspekty prav intelektualnoi vlasnosti (TRIPS) vid 15.04.1994* [The Agreement on Trade-

Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), 15 April 1994], (2010) Ofitsiyni visnyk Ukrainy, 84: 503.

2. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon No. 435-IV vid 16.01.2003* [Civil Code of Ukraine: Law No. 435-IV, 16 January 2003], (2003) Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy.

3. *Pro okhoronu prav na zaznachennia pokhodzhennia tovariv: Zakon No. 752-XIV vid 16.06.1999* [On the Protection of Indication of Origin: Law No. 752-XIV, 16 Juny 1999], (1999) Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy.

4. **Melnychenko Iu. S.** (2012), *Tsyvilno-pravova okhorona prava na heohrafichne zaznachennia v Ukraini: monohrafiia* [Civil Legal Protection for Geographical Indication in Ukraine: monograph], Donetsk: Vyd-vo 'Noulidzh' (donetske viddilennia).

5. **Sordelli L.** (1991), Les possibilities futures de protection international des indications geographiques, La prop. Ind.

6. **Verkman Kasper Dzh.** (1986), *Tovarnye znaky: sozdanye, psykholohyia vospryiatyia; per. s anhl.* [Trademarks: their creation, psychology, and perception; translated from English], M.: Prohress.

7. **Orliuk O. P., Androshchuk H. O., Butnik-Siverskyi O. B., Drob'iazko V. S., Kryzhna V. M. et al.** (2007), *Pravo intelektualnoi vlasnosti: akademichnyi kurs: pidruchnyk dlia stud. vyshchyykh navch. zakladiv* [Intellectual property: Academic Course: a textbook for students of higher education institutions], Akademiia pravovykh nauk Ukrainy, Naukovo-doslidnyi in-t intelektualnoi vlasnosti, in Orliuk O. P., Sviatotskoho O. D. (ed.), Kyiv: In Yure.

8. **Dozortsev V. A.** (2003), *Intellektualnye prava: poniatie, systema, zadachi kodifikatsii* [Intellectual rights: concept, system, problems of codification], M.: Statut.

9. *Rehlament Yevropeiskoi Rady No. 2081/92 vid 14 lypnia 1992 roku pro zakhyst heohrafichnykh zaznachen ta naimenuvan pokhodzhennia silskohospodarskykh produktiv ta prodovolchyykh tovariv* [The European Council Regulation No. 2081/92, 14 July 1992 on the protection of geographical indication and designation of origin for agricultural products and foodstuffs], (1992) OB L 208, p. 1.

10. **Medvediev A. S.** (1999), *Naimenuvannia mistsia pokhodzhennia tovaru – ob'iekt pravovoi okhorony* [Indication of origin of goods is the object for legal protection], *Intelektualna vlasnist*, 3–4: 35–37.

11. **Kapitsa Iu. M., Stupak S. K., Vorobiov V. P. et al.** (2006), *Pravo intelektualnoi vlasnosti Yevropeiskoho Soiuzu ta zakonodavstvo Ukrainy* [Intellectual Property Rights of the European Union and Ukrainiane legislation], in Kapitsy Iu. M. (ed.), K.: Ydavnnychi dim 'Slovo'.

12. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy z pytan intelektualnoi vlasnosti v chastyni vykonannia vymoh, pov'iazanykh zi vstupom Ukrainy do SOT: Zakon No. 254-VI vid 10.04.2008 r.* [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Intellectual Property of the requirements related to Ukraine's accession to the WTO Law No. 254-VI, 10 April 2008], (2008) Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 23: 615.

10

Правовий механізм реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом

Віктор МУРАВІОВ,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри порівняльного і європейського права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Доведено, що підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та його державами-членами відкриває перед нашою державою перспективу інтеграції до цього об'єднання з можливим членством у ньому після створення між партнерами зони вільної торгівлі. Відзначається, що реалізація Угоди про асоціацію здійснюється на міжнародному й національному рівнях завдяки використанню різних засобів – приєднання до міжнародних договорів; приведення національних законів у відповідність до правових актів інституцій ЄС; визнання Україною національних стандартів держав-членів ЄС; взаємного дотримання правил другої сторони тощо. Наголошується на тому, що найважливішим правовим інструментом поширення європейських *acquis communautaire* на внутрішній правопорядок України є гармонізація національного законодавства з правом Євросоюзу.

Ключові слова: Європейський Союз, правові інструменти, гармонізація законодавства, міжнародна угода, *acquis communautaire*, Угода про асоціацію.